

Projekt

z dnia 5 grudnia 2022 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU W SIEDLCACH**

z dnia 5 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim na lata 2023-2025

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 roku, poz. 1526 z późn. zm.) oraz art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 roku, poz. 447 z późn. zm.) Rada Powiatu w Siedlcach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim na lata 2023 – 2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Siedlcach, Kierownikowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach oraz Dyrektorowi Domu na Zielonym Wzgórzu w Kisielanach-Żmichach i Domu nad Liwcem w Kisielanach-Żmichach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i ma zastosowanie od dnia 1 stycznia 2023 roku.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU**

Marek Gorzala

Załącznik do uchwały Nr
Rady Powiatu w Siedlcach
z dnia

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE SIEDLECKIM
NA LATA 2023 - 2025**

Siedlce, 2022 rok

SPIS TREŚCI:

1.	Wstęp.....	3
2.	Zadania własne powiatu z zakresu pieczy zastępczej.....	4
3.	Charakterystyka pieczy zastępczej w Powiecie Siedleckim.....	6
3.1.	Rodzinna piecza zastępcza.....	10
3.2.	Instytucjonalna piecza zastępcza.....	16
3.3.	Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.....	19
4.	Limit rodzin zastępczych zawodowych.....	22
5.	Analiza SWOT.....	23
6.	Cele i kierunki działania.....	24
7.	Realizacja programu.....	28
7.1.	Zamierzone efekty.....	28
7.2.	Adresaci programu.....	29
7.3.	Realizatorzy programu.....	29
7.4.	Źródła finansowania.....	30
7.5.	Monitoring i ewaluacja.....	30
8.	Podsumowanie.....	31

1. WSTĘP

Rodzina jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci. Rodzina powinna zapewnić każdemu dziecku szczęście, bezpieczeństwo, miłość i zrozumienie. Niestety, zdarza się, że rodzice nie są w stanie tego dziecku zapewnić, a pozostawianie dzieci w domu rodzinnym zagraża ich prawidłowemu rozwojowi, zdrowiu, a czasami nawet życiu.

Konstytucja RP zapewnia ochronę praw dziecka, w tym zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej prawa do opieki i pomocy władz publicznych.

W celu zapewnienia czasowej opieki i wychowania dzieciom, w przypadkach niemożności zapewnienia dzieciom opieki i wychowania przez rodziców sprawowana jest piecza zastępcza. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością – po wykorzystaniu wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Regulacje prawne w kwestii organizacji systemu pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwana dalej: ustawą). Rolą systemu pieczy zastępczej (zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej) jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska respektującego jego prawa, między innymi prawa powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy powiat zobowiązany jest do opracowania i realizacji 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej. Uchwałą Nr XIV/92/2020 Rady Powiatu w Siedlcach z dnia 22 maja 2020 roku przyjęto „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim na lata 2020-2022”. W związku z upływem okresu obejmowania zachodzi konieczność opracowania kolejnego Programu, który jest kontynuacją dotychczas realizowanego.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim na lata 2023-2025 w dalszej części zwany „Programem” został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach. Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie Powiatu Siedleckiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi.

Do opracowania niniejszego dokumentu wykorzystano: sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez Powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy

zastępczej, sprawozdania i informacje własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach.

Przedstawiony program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu dotychczasowych działań, ustaleniu priorytetów po 3 latach trwania poprzedniego programu, zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Siedleckim, a także ustala limit rodzin zastępczych zawodowych na kolejne 3 lata.

2. ZADANIA WŁASNE POWIATU Z ZAKRESU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła działania w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną pomiędzy samorząd gminny i powiatowy. Praca z rodziną biologiczną należy do zadań własnych gmin, a organizacja pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny biologicznej. Celem umieszczenia dziecka w środowisku zastępczym jest stworzenie warunków pomocy i pozytywnych zmian w rodzinie biologicznej, aby dziecko mogło powrócić pod jej opiekę.

Za tworzenie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej odpowiedzialny jest starosta powiatu, który wykonuje zadania w zakresie pieczy zastępczej za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie i organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W ponoszeniu wydatków na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej w części partycypuje też gmina, z której pochodzą dzieci umieszczone w pieczy zastępczej (w pierwszym roku – 10%, w drugim – 30%, a w trzecim i następnym – 50 %).

Starosta, a bezpośrednio powiatowe centrum pomocy rodzinie, odpowiada za tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie, organizowanie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, zapewnienie wymagającym tego dzieciom z terenu powiatu opieki i wychowania w całodobowych placówkach opiekuńczo–wychowawczych. Właściwy powiat finansuje świadczenia na rzecz rodzin zastępczych, wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych, pokrywa koszty utrzymania dzieci z terenu powiatu umieszczonych w placówkach opiekuńczo–wychowawczych i rodzinach zastępczych również na terenie innego powiatu. Ponadto powiat finansuje świadczenia związane z usamodzielnieniem się pełnoletnich osób wychowanych w rodzinach zastępczych lub opuszczających różne instytucje wychowawcze. Powiat sprawuje w systemie opieki zastępczej funkcje organizacyjne, wspierające, administracyjne i kontrolne.

Zgodnie z art. 180 ustawy do zadań własnych powiatu w zakresie pieczy zastępczej należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3 -letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo -wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego;
- 7) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego;
- 8) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania, w tym grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa;
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu dziecku do pieczy zastępczej niezbędnych badań lekarskich;
- 11) prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 12) prowadzenie rejestru danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;
- 13) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 14) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo - wychowawczych,

regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne,

c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego,

d) szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego;

15) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

16) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstaniu zaległości rodzica z tytułu opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Zadania powiatu zlecone z zakresu administracji rządowej to:

a) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi,

b) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej małoletnich cudzoziemców przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonuje starosta za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Starosta Siedlecki Zarządzeniem nr 26/2011 z dnia 21 listopada 2011 roku wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

3. CHARAKTERYSTYKA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE SIEDLECKIM

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Należy pamiętać, że w systemie polityki na rzecz dzieci i rodziny prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie. Formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno wychowywać się dziecko, są rodziny zastępcze.

Rolą systemu pieczy zastępczej (zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej) jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa: prawo powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

W systemie pieczy zastępczej wyróżnia się pieczę zastępczą instytucjonalną i rodzinną. Organizację systemu pieczy zastępczej w Polsce przedstawia Rysunek 1.

Rodzinna piecza zastępcza jest realizowana w dwóch formach, tj.:

- rodzina zastępcza;
- rodzinny dom dziecka.

Wyróżnia się trzy typy rodzin zastępczych:

- rodzina zastępcza spokrewniona – tworzona jest przez wstępnych lub rodzeństwo dziecka, przysługują jej świadczenia finansowe na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka;
- rodzina zastępcza niezawodowa – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, przysługują jej świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka, w rodzinie zastępczej niezawodowej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa);
- rodzina zastępcza zawodowa – tworzona jest przez osoby, które nie są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, oprócz świadczenia pieniężnego na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka otrzymuje także wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w rodzinie tej umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa). Rodzina zastępcza zawodowa może działać również jako:
 - rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez policję lub straż graniczną, na wniosek rodziców dziecka lub innej osoby, w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie;
 - rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna – umieszcza się w niej w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,

dzieci na podstawie art. 6 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, małoletnie matki z dziećmi.

Obok rodziny zastępczej drugą formą rodzinnej pieczy zastępczej jest rodzinny dom dziecka. Tworzą go małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. W tym samym czasie może w nim przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana jest w ramach placówek opiekuńczo-wychowawczych. Ze względu na specyfikę, wyróżnia się następujące rodzaje placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- typu socjalizacyjnego,
- typu interwencyjnego,
- typu specjalistyczno-terapeutycznego,
- typu rodzinnego.

Niezależnie od typu, placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego potrzeby bytowe, zdrowotne, emocjonalne, rozwojowe, społeczne i religijne, w tym zapewnia dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości. Placówki zapewniają dzieciom zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego. Pracownicy placówki umożliwiają także kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi oraz podejmują działania w celu powrotu dziecka do rodziny.

Placówka typu interwencyjnego w szczególności przyjmuje dzieci w sytuacjach wymagających natychmiastowego zapewnienia im opieki. Pobyt dziecka w placówce interwencyjnej nie może trwać dłużej niż 3 miesiące (w sytuacjach, gdy postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka jest w toku, pobyt w placówce interwencyjnej może być przedłużony, nie dłużej jednak niż o 3 miesiące).

Placówka typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dziećmi o specjalnych potrzebach, w szczególności legitymującymi się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającymi stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii, zapewnia dzieciom odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

W placówce typu rodzinnego wychowują się dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się, w szczególności umożliwia ona wspólne wychowanie i opiekę

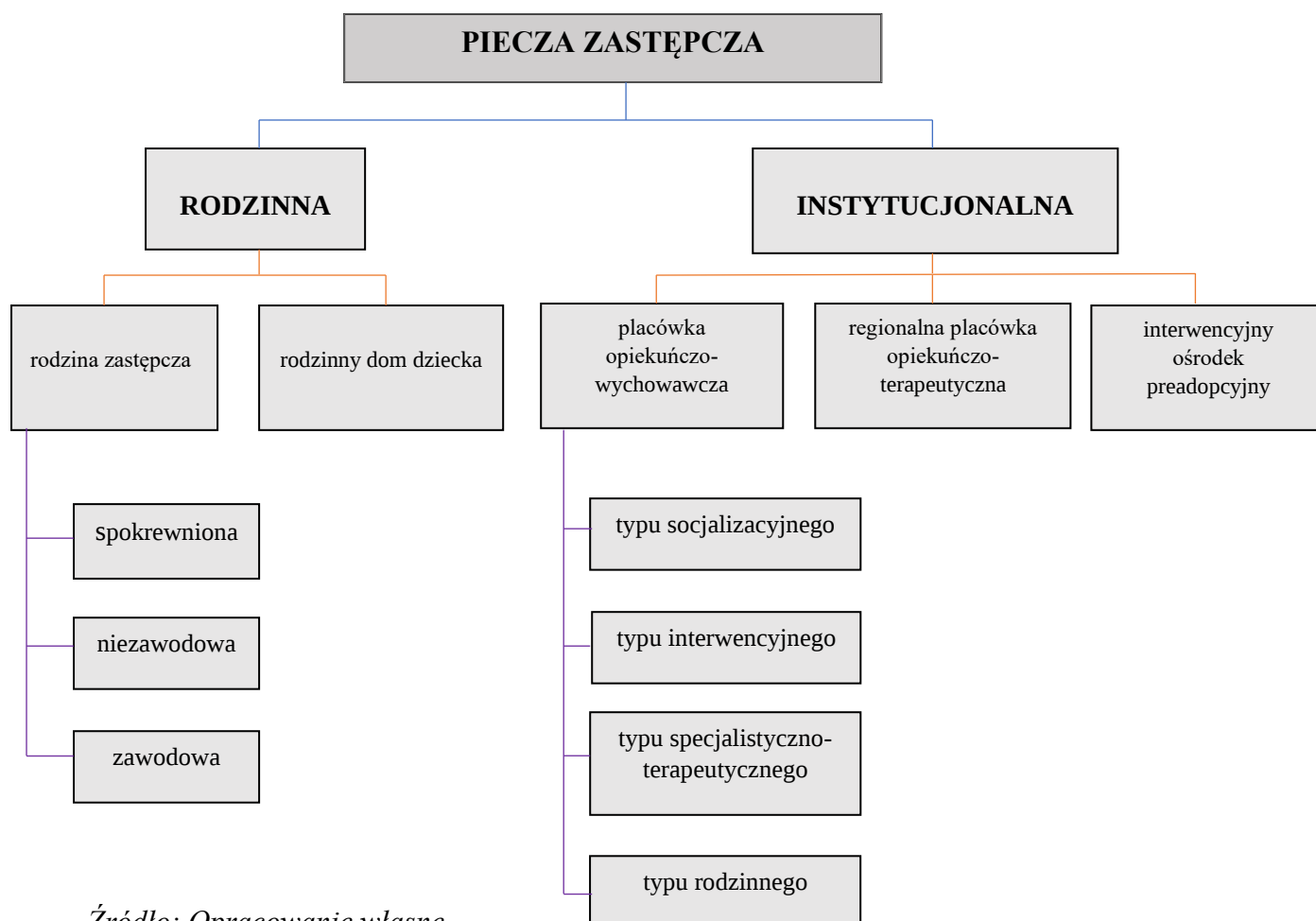
licznemu rodzeństwu. W tym samym czasie w placówce tego typu może przebywać nie więcej niż 8 wychowanków.

System pieczy zastępczej uzupełniają jednostki, których prowadzenie należy do zadań własnych samorządu województwa: regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna oraz interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

W regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej umieszczane są dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci.

W interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym umieszcza się dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

Rysunek 1. Organizacja systemu pieczy zastępczej w Polsce.

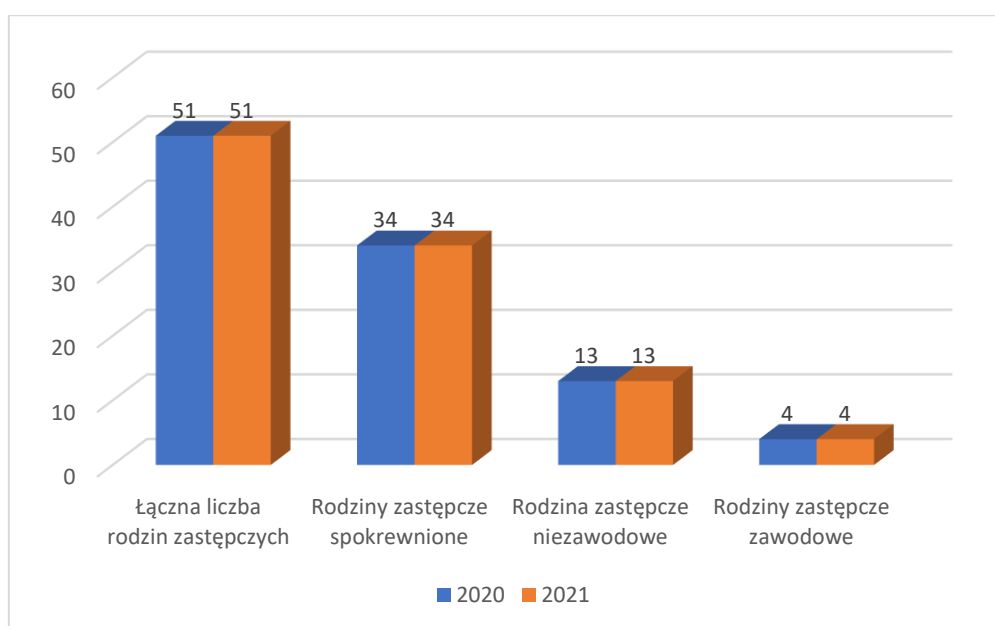
Źródło: Opracowanie własne

Charakterystyka pieczy zastępczej w Powiecie Siedleckim została przedstawiona w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za lata 2020-2021, sprawozdania i informacje własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach.

3.1. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

W 2020 roku na terenie Powiatu Siedleckiego łącznie funkcjonowały 52 rodziny zastępcze, natomiast w 2021 roku 57 rodzin zastępczych. Z uwagi na rotację dzieci w rodzinach zastępczych oraz zmianę miejsca zamieszkania rodzin zastępczych, liczba rodzin zastępczych na dzień 31 grudnia 2020 roku, podobnie jak na dzień 31 grudnia 2021 roku wynosiła 51 rodzin.

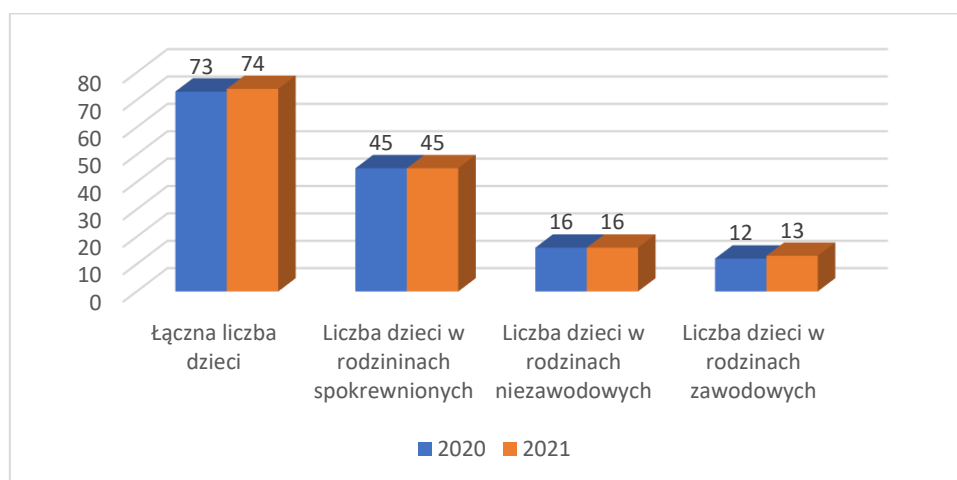
Wykres 1. Liczba rodzin zastępczych w podziale na typy rodzin zastępczych w latach 2020 – 2021 (stan na dzień 31 grudnia)

Źródło: Dane PCPR w Siedlcach

Jak wynika z danych przedstawionych na Wykresie 1 liczba funkcjonujących w Powiecie Siedleckim rodzin zastępczych w omawianych latach utrzymywała się na stałym poziomie. Zdecydowaną większość rodzin tj. 67 % stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione, 25 % rodziny niezawodowe i 8 % rodziny zawodowe.

Wykres 2. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w podziale na typy rodzin zastępczych w latach 2020 – 2021 (stan na dzień 31 grudnia)

Źródło: Dane PCPR w Siedlcach

W 2020 roku na terenie Powiatu Siedleckiego w rodzinach zastępczych przebywało łącznie 74 dzieci, zaś w 2021 roku 83 dzieci. W trakcie 2020 roku 1 wychowanek po osiągnięciu pełnoletności usamodzielniał się i opuścił pieczę zastępczą. Natomiast w 2021 roku 9 dzieci opuściło rodzinną pieczę zastępczą, w tym 2 zostało adoptowanych, 3 usamodzielniało się, 3 powróciło do rodziny biologicznej, a 1 wraz z rodziną zastępczą zamieszkał na terenie innego powiatu. Powyższy wykres wskazuje, iż w latach 2020- 2021 liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych również utrzymywała się na stałym poziomie. Analogicznie do liczby rodzin zastępczych, najwięcej dzieci tj. 62 % przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 22 % w rodzinach niezawodowych i 16 % w rodzinach zawodowych.

Tabela 1. Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w podziale na wiek w latach 2020-2021 (według stanu na dzień 31 grudnia)

Przedział wiekowy	Liczba dzieci	
	2020 rok	2021 rok
0-3 lat	7	8
4-6 lat	6	5
7-13 lat	32	31
14-17 lat	20	20
18-24 lat	8	10
Razem	73	74

Źródło: Dane PCPR w Siedlcach

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje do momentu ustania przyczyny umieszczenia w pieczy zastępczej, na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności lub do ukończenia 25 roku życia, jeżeli osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w rodzinie zastępczej, za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej kontynuuje naukę.

Dane zawarte w tabeli 1 pokazują, iż najwięcej dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej jest w wieku między 7-13 rokiem życia oraz od 14-17 lat. Najczęściej występującą przyczyną umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej jest uzależnienie rodziców od alkoholu, które wpływa na dysfunkcyjność rodziny.

Rodzinie zastępczej na każde umieszczone dziecko przysługują świadczenia pieniężne. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyszczególnia katalog tych świadczeń. Zgodnie z art. 86 ust. 2 ustawy świadczenia te podlegają waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w drodze obwieszczenia, przez ministra właściwego do spraw rodziny, w terminie do końca marca roku kalendarzowego, w którym jest przeprowadzana waloryzacja.

Wysokość świadczeń przysługujących rodzinom zastępczym w 2020 roku i 2021 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Wysokość świadczeń przysługująca rodzinom zastępczym w latach 2020-2021

Rodzaj świadczenia	Wysokość świadczenia w okresie od 01.01.2020 roku do 31.05.2021 roku	Wysokość świadczenia od 01.06.2021 roku
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej	694,00 zł	746,00 zł
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka	1 052,00 zł	1 131,00 zł
Dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem	211,00 zł	227,00 zł

o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności		
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Starosta może również przyznać rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka:

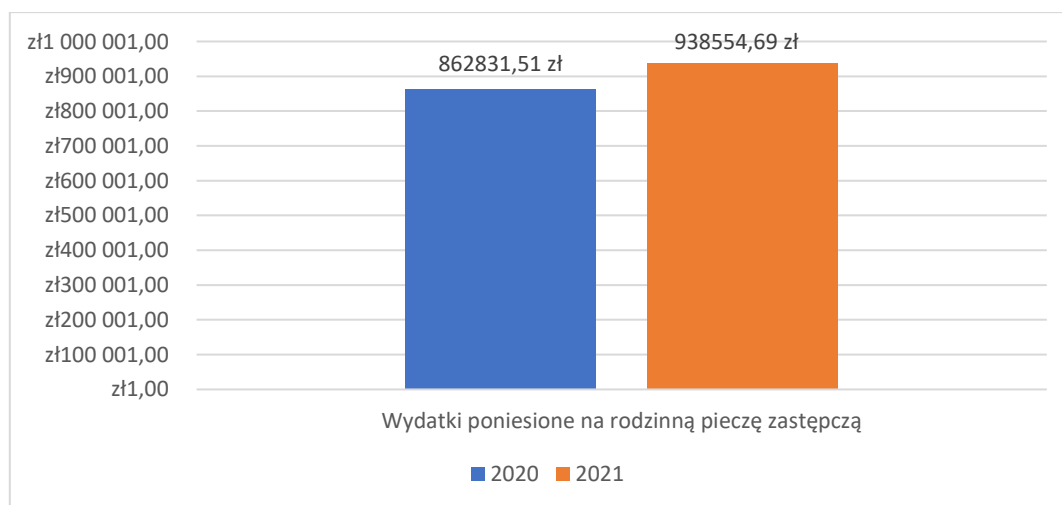
- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- jednorazowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- jednorazowe lub okresowe świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki.

Rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa może otrzymać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji.

Ponadto rodzinie zastępczej zawodowej starosta może raz do roku przyznać świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego.

Wysokość wypłaconych rodzinom zastępczym świadczeń w omawianych latach przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Wysokość świadczeń wypłaconych rodzinom zastępczym w latach 2020-2021

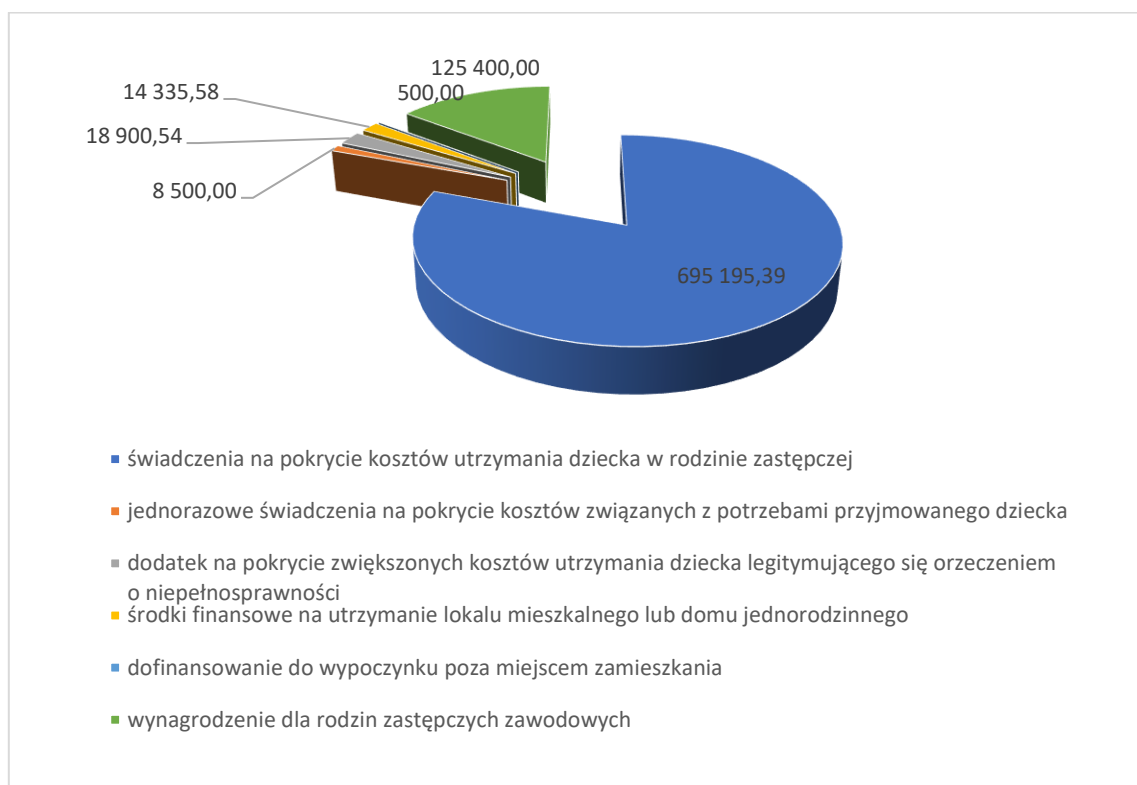

Źródło: Dane PCPR w Siedlcach

W 2020 roku rodzinom zastępczym zostały wypłacone świadczenia w kwocie 862 831,51 zł, natomiast w 2021 roku 938 554,69 zł.

Poniższe wykresy przedstawiają wysokość wypłaconych rodzinom zastępczym świadczeń w podziale na rodzaj świadczenia.

Wykres 4. Wysokość świadczeń wypłaconych rodzinom zastępczym w podziale na rodzaj świadczenia w 2020 roku

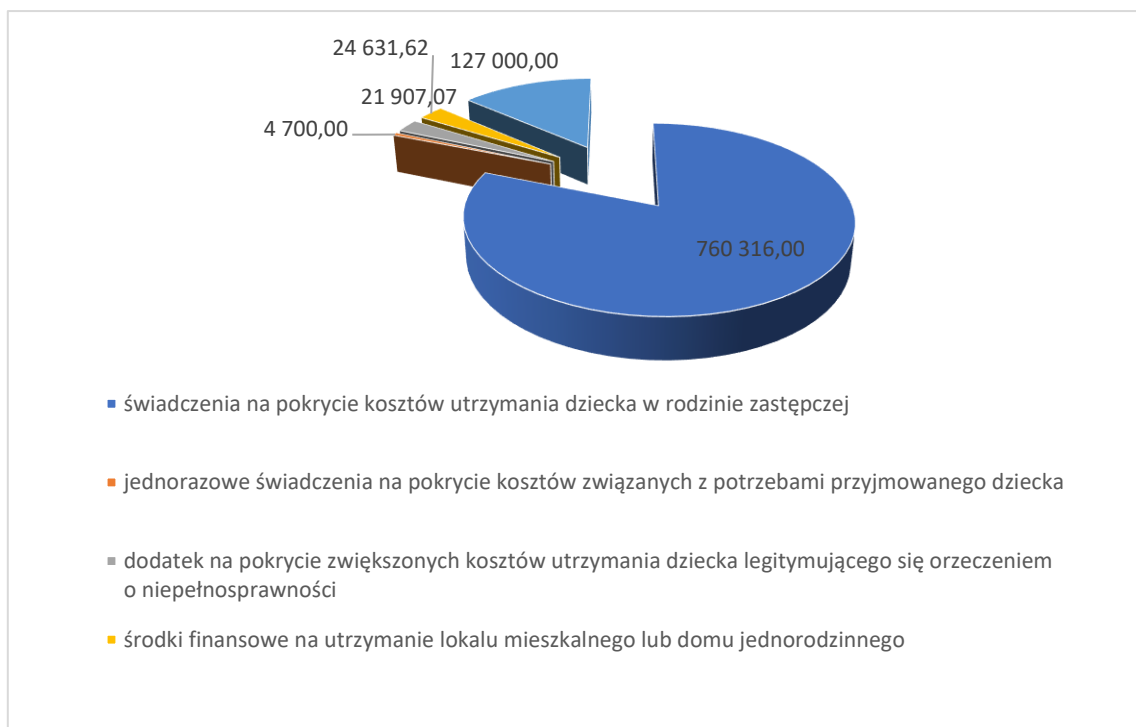
Źródło: Dane PCPR w Siedlcach

W 2020 roku najwięcej środków finansowych wydatkowanych zostało na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej, tj. 80,6 %, kolejno 14,5 % na wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych, 2,2 % dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności, 1,6 % stanowiły środki na utrzymanie lokalu mieszkalnego, 1% to świadczenia jednorazowe na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz 1 rodzina zastępcza zawodowa otrzymała dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania.

W 2021 roku struktura poniesionych wydatków przedstawiała się podobnie do roku poprzedniego. Najwięcej środków finansowych wydatkowanych zostało na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej, tj. 81 %, kolejno 13,5 % na wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych. Nieznacznie wzrosły wydatki z tytułu utrzymania lokalu

mieszkalnego do 3 %, zaś zmniejszyły się do 2 % w ramach dodatku na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności oraz do 0,5% na świadczenia jednorazowe z tytułu pokrycia kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka.

Wykres 5. Wysokość świadczeń wypłaconych rodzinom zastępczym w podziale na rodzaj świadczenia w 2021 roku

Źródło: Dane PCPR w Siedlcach

Rodziny zastępcze objęte są pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach zatrudnia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, obejmujących swoim działaniem teren Powiatu Siedleckiego. Zapisy ustawy określają szereg zadań należących do koordynatora, które ukierunkowane są na udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom zastępczym. Udzielana pomoc uzależniona jest od potrzeb konkretnej rodziny zastępczej oraz ustalana w porozumieniu i we współpracy z rodziną. Zgodnie z ustawą koordynator rodzinnej pieczy zastępczej powinien mieć pod swoją opieką nie więcej niż 15 rodzin zastępczych.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,

- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku,
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

W Powiecie Siedleckim zarówno w 2020 jak i 2021 roku zatrudnionych było 3 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W roku 2020 koordynatorzy łącznie objęli wsparciem 50 rodzin zastępczych, ustanowionych dla 73 dzieci, natomiast w 2021 roku 57 rodzin zastępczych dla 83 dzieci. Ponadto udzielali pomocy i wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i opracowywali wspólnie z nimi indywidualne plany usamodzielnienia.

Koordynatorzy opracowali wspólnie z wychowankami pieczy zastępczej:

- w 2020 roku 13 planów pomocy dziecku i 145 modyfikacji,
- w 2021 roku o 10 planów pomocy dziecku i 147 modyfikacji.

Ponadto zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka dokonał:

- w 2020 roku podczas 39 posiedzeń 155 ocen sytuacji 67 dzieci z 47 rodzin zastępczych,
- w 2021 roku podczas 54 posiedzeń 160 ocen sytuacji 70 dzieci z 48 rodzin zastępczych.

3.2. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

W sytuacji wyczerpania możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej lub braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej jest kierowane do instytucjonalnej pieczy zastępczej sprawowanej w formie placówki opiekuńczo - wychowawczej typu:

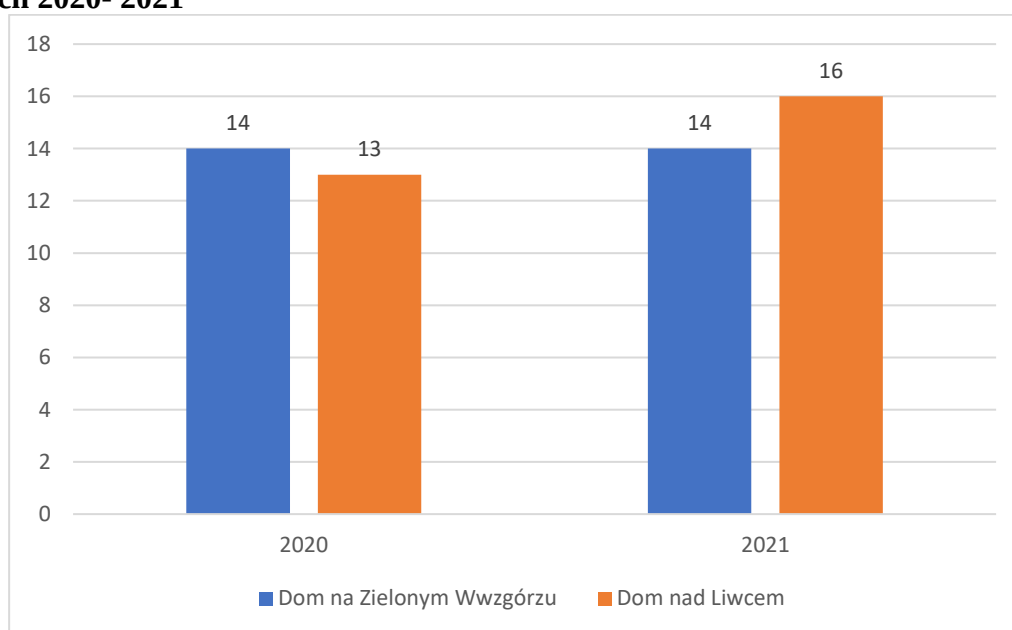
socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno- terapeutycznego oraz rodzinnego.

Pobyt dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej, zgodnie z zaleceniami ustawy, ma charakter przejściowy, czyli do momentu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, adopcji lub umieszczenia w rodzinnej pieczy.

Na terenie Powiatu Siedleckiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo–wychowawcze typu socjalizacyjnego: Dom na Zielonym Wzgórzu w Kisielanach-Żmichach oraz Dom nad Liwcem w Kisielanach- Żmichach.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku w powyższych placówkach przebywało łącznie 27 dzieci, w tym w Domu na Zielonym Wzgórzu w Kisielanach- Żmichach 14 dzieci oraz w Domu nad Liwcem w Kisielanach - Żmichach 13 dzieci. Z kolei według stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku w instytucjonalnie pieczy zastępczej na terenie Powiatu Siedleckiego łącznie przebywało 30 dzieci, z czego 14 dzieci w Domu na Zielonym Wzgórzu w Kisielanach-Żmichach oraz 16 dzieci w Domu nad Liwcem w Kisielanach - Żmichach.

Wykres 6. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2020- 2021

Źródło: Dane PCPR w Siedlcach

Jak wynika z powyższego wykresu, w analizowanym okresie liczba dzieci w Domu na Zielonym Wzgórzu nie zmieniła się, zaś w Domu nad Liwcem przybyło 3 dzieci.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówce opiekuńczo-wychowawczej są umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce

opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Tabela 3. Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo- wychowawczych z podziałem na wiek w latach 2020-2021

Przedział wiekowy	Liczba dzieci					
	Dom na Zielonym Wzgórzu		Dom nad Liwcem		Razem placówki	
	2020 rok	2021 rok	2020 rok	2021 rok	2020 rok	2021 rok
0-6 lat	2	0	1	0	3	0
7-13 lat	4	5	2	7	6	12
14-17 lat	8	9	8	6	16	15
18-24 lat	0	0	2	3	2	3
Razem	14	14	13	16	27	30

Źródło: Dane PCPR w Siedlcach

Wśród dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przeważały dzieci w przedziale wiekowym 7-13 lat oraz w wieku 14-17 lat. Ponadto przebywały dzieci poniżej 6 roku życia z uwagi na fakt, iż w placówce umieszczane są głównie liczne rodzeństwa. Główną przyczyną umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców od alkoholu oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo –wychowawczych mają umożliwiony bezpośredni kontakt z rodzicami biologicznym na terenie placówki oraz kontakt telefoniczny. Rodziny biologiczne są włączane do działań mających na celu powrót dziecka do rodziny, udzielana jest im pomoc ze strony specjalistów pracujących w placówkach, jak też i innych instytucji wspierających dziecko i rodzinę, działających na terenie naszego powiatu – zgodnie z Indywidualnym Planem Pomocy Dziecku, opracowywanym po przyjęciu każdego dziecka do placówki. Plan ten wytycza cele i zadania do pracy z dzieckiem i rodziną, ustala kierunki tej pracy oraz zamierzone efekty (powrót dziecka do rodziny biologicznej, umieszczenie w rodzinie adopcyjnej lub zastępczej oraz przygotowywanie do usamodzielnienia). Znaczna liczba dzieci i młodzieży umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej wykazuje zaburzenia zachowania i emocji, mają problemy w funkcjonowaniu społecznym oraz w realizacji obowiązków szkolnych (brak motywacji do nauki, deficyty rozwojowe), problemy natury psychicznej spowodowane przeżyciami z domu rodzinnego. Dlatego tak ważne jest dostosowanie instytucjonalnych form pieczy zastępczej do skali i rodzaju

problemów dzieci przebywających w pieczy i podejmowanie działań mających na celu podnoszenie kompetencji zawodowych osób pracujących z dziećmi.

3.3. USAMODZIELNIANIE PEŁNOLETNICH WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

Usamodzielnienie to długotrwały proces wychowawczy, któremu podlegają pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych, mający na celu podjęcie przez nich samodzielnego, dojrzałego życia w integracji ze środowiskiem. Ważną rolę w procesie usamodzielnienia wychowanków odgrywają opiekunowie procesu usamodzielnienia. Opiekun usamodzielnienia wspiera wychowanka, motywuje do aktywności, pomaga w rozwiązywaniu problemów, współpracuje z rodziną wychowanka oraz środowiskiem lokalnym. Jest osobą towarzyszącą wychowankowi w całym procesie usamodzielnienia.

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo – wychowawczą w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu, przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia. Ponadto zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia określającego w szczególności: zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobą usamodzielnianą zatrudnienia.

Wysokość pomocy na kontynuowanie nauki wynosi nie mniej niż 595,00 zł miesięcznie. Natomiast pomoc na usamodzielnienie jest uzależniona od czasu pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, bądź placówce opiekuńczo-wychowawczej i wynosi:

- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną nie mniej niż 3 921,00 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat,
- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną:

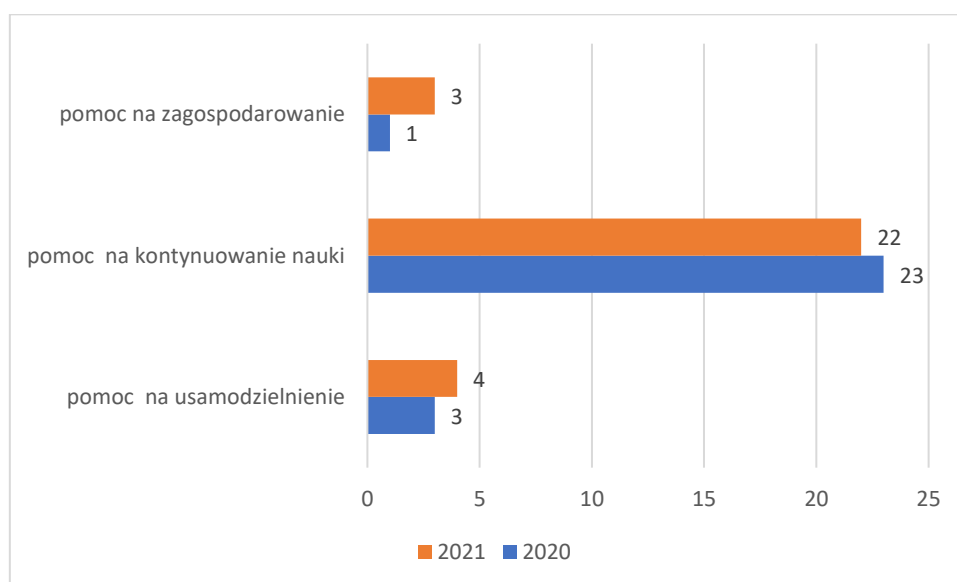
- nie mniej niż 7839,00 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres powyżej 3 lat,
- nie mniej niż 3921,00 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres od 2 do 3 lat,
- nie mniej niż 1961,00 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana w wysokości nie niższej niż 1 782,00 zł - jednorazowo, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności przysługuje pomoc w wysokości nie niższej niż 3563,00 zł. Wniosek o przyznanie ww. pomocy składa się w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach wspiera wychowanków, pomagając im w rozwiązywaniu zgłaszanych problemów, załatwianiu spraw urzędowych, współpracując ze szkołami do których uczęszczają, współuczestnicząc w przygotowywaniu indywidualnych programów usamodzielnienia oraz ich modyfikacji, monitorując realizację procesu usamodzielnienia, a także przyznając pomoce pieniężne oraz rzeczowe osobom usamodzielnianym.

Poniżej wykres przedstawia liczbę osób usamodzielnianych z rodzinnej pieczy zastępczej, którym została wypłacona w omawianym okresie pomoc pieniężna.

Wykres 7. Liczba osób usamodzielnianych z rodzinnej pieczy zastępczej korzystających ze świadczeń pieniężnych w latach 2020- 2021

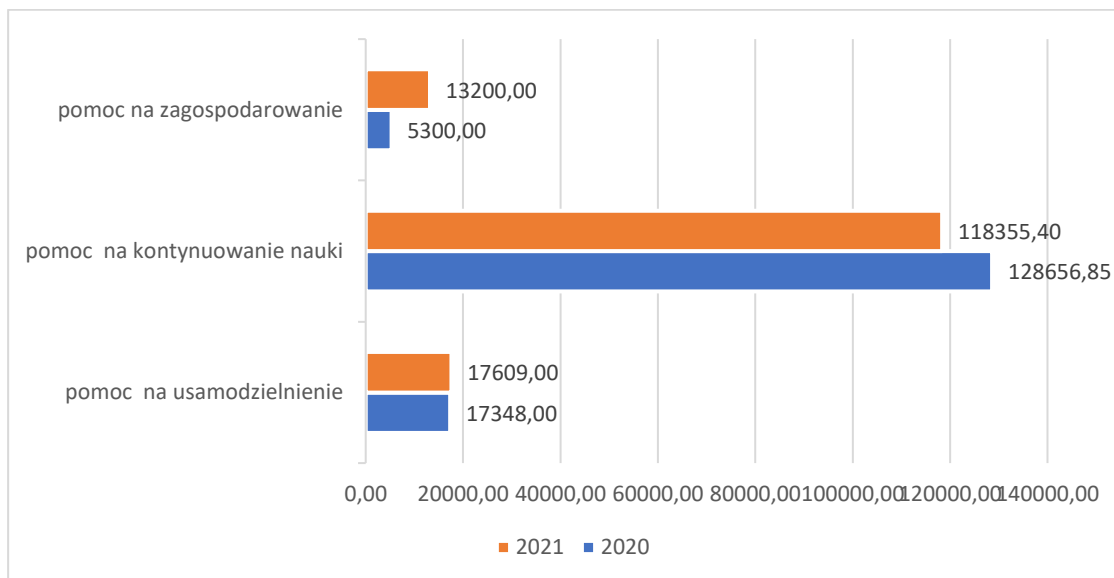

Źródło: Dane PCPR w Siedlcach

Najwięcej osób usamodzielnianych korzysta z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, która wypłacana jest miesięcznie, a przyznawana na okres nauki nie dłużej jednak niż do

ukończenia 25 roku życia. Liczba osób korzystających z przysługującej im pomocy w omawianym okresie utrzymuje się na podobnym poziomie.

Wykres 8. Wysokość wypłaconych świadczeń osobom usamodzielnianym z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020- 2021

Źródło: Dane PCPR w Siedlcach

W 2020 roku osobom usamodzielnianym z rodzinnej pieczy zastępczej wypłacono 247 świadczeń na kontynuowanie nauki w kwocie 128 656,85 zł, 3 świadczenia na usamodzielnienie w wysokości 17 348,00 zł oraz 1 świadczenie na zagospodarowanie w kwocie 5 300,00 zł. Natomiast w 2021 roku wypłacono o 28 mniej świadczeń na kontynuowanie nauki tj. 219 na kwotę 118 355,40 zł, zaś więcej na zagospodarowanie i usamodzielnienie. Pomoc na zagospodarowanie wypłacono 3 osobom w wysokości 13 200,00 zł oraz 4 osobom pomoc na usamodzielnienie w kwocie 17 609,00 zł.

Usamodzielniani wychowankowie instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020-2021 korzystali tylko z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki.

Tabela 4. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki udzielona usamodzielnianym wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2020-2021

Rok	2020	2021
Liczba osób	5	6
Liczba świadczeń	52	55
Wysokość wypłaconych świadczeń	27 246,72 zł	29 854,40 zł

Źródło: Dane PCPR w Siedlcach

W 2020 roku wypłacono pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki 5 wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej w wysokości 27 246,72 zł, zaś w 2021 roku 6 wychowankom na kwotę 29 854,40 zł. W omawianym okresie żaden wychowanek nie ubiegał się o pomoc pieniężną na usamodzielnianie i zagospodarowanie.

Dokonując analizy powyższych danych zauważalne jest, iż znacznie większa liczba osób usamodzielnianych z rodzinnej pieczy zastępczej podejmuje naukę. Ponadto aspiracje edukacyjne ww. osób są wyższe niż osób usamodzielnianych z placówek opiekuńczo-wychowawczych. Widoczne jest również, iż osoby usamodzielniane z rodzinnej pieczy zastępczej częściej ubiegają się o przyznanie pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie, ponieważ zazwyczaj są w lepszej sytuacji bytowej i materialnej oraz z reguły mogą liczyć na pomoc osób bliskich.

4. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, jako konieczny element programu rozwoju pieczy zastępczej określenie limitu zawodowych rodzin zastępczych. Limit ten jest rozumiany jako zapewnienie środków na ich zorganizowanie i prowadzenie, a nie konieczność jego osiągnięcia.

W myśl ustawy z rodziną zastępczą niezawodową, spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3- letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, na wniosek tej rodziny, starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

W ustawie nie ma określonego limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok. Biorąc pod uwagę dobro małoletnich dzieci, pozbawionych opieki rodziców biologicznych, należy limit ten dostosować do potrzeb zapewnienia właściwej opieki, jak również do możliwości finansowych powiatu.

Dane zawarte w tabeli 5 określają proponowany limit rodzin zastępczych zawodowych dla Powiatu Siedleckiego na lata 2023- 2025.

Tabela 5. Limit utworzenia zawodowych rodzin zastępczych na lata 2023-2025.

Rok	Planowana liczba utworzenia zawodowych rodzin zastępczych
2023	2
2024	2
2025	2

5. ANALIZA SWOT

Diagnoza obecnego systemu pieczy zastępczej funkcjonującego w Powiecie Siedleckim została przedstawiona w syntetycznej formie analizy SWOT prezentującej:

- Mocne strony (*strenghts*) - zalety, atuty systemu, wszystko to, co może być wykorzystane do jego wzmacniania i rozwoju;
- Słabe strony (*weaknesses*) - ograniczenia, bariery systemu utrudniające skuteczne działanie;
- Szanse (*opportunities*) – istniejące lub przewidywane zjawiska, procesy, trendy w „otoczeniu” systemu, które mogą być szansą korzystnej zmiany w analizowanym obszarze;
- Zagrożenia (*threats*) – istniejące lub przewidywane zjawiska, procesy, trendy w „otoczeniu” systemu, które utrudniają funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej w Powiecie Siedleckim, mogą być barierą w jego rozwoju.

Analizę SWOT zastosowano jako narzędzie do usystematyzowania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń dotyczącej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Źródłem analizy są dane zgromadzone podczas ewaluacji poprzedniej edycji Programu oraz dane statystyczne. Analiza przedstawia kluczowe (strategiczne) czynniki decydujące o potencjale systemu i wpływające na możliwości jego rozwoju.

Mocne strony	Słabe strony
• współpraca instytucji zajmujących się problematyką dziecka i rodziny; • funkcjonowanie 4 rodzin zastępczych zawodowych; • funkcjonowanie 2 placówek opiekuńczo- wychowawczych typu socjalizacyjnego z łączną liczbą miejsc dla 28 wychowanków; • wykwalifikowana i doświadczona kadra PCPR w Siedlcach; • promowanie idei rodzicielstwa zastępczego; • dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin zastępczych; • udzielanie pomocy i wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej;	• zbyt mała liczba osób chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych; • brak pogotowia rodzinnego; • brak rodzinnych domów dziecka; • brak rodzin pomocowych; • brak wolontariuszy do pracy w pieczy zastępczej; • brak mieszkań chronionych; • zbyt mała liczba specjalistów psychiatrii dzieci i młodzieży w publicznych placówkach zdrowia; • mała ilość organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie; • brak chęci rodziców biologicznych do poprawy swojej sytuacji, głównie

- wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i zespołu ds. pieczy zastępczej; - systematyczne podnoszenie kwalifikacji pracowników pieczy zastępczej; - możliwość uzyskania wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i prawnego; - współpraca z innymi powiatami w kwestii umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.	w sferze opiekuńczo-wychowawczej; brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych;
Szanse	Zagrożenia
- działania promujące rodzinną pieczę zastępczą, mające na celu pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - dostęp do środków unijnych; - udział w programach i projektach organizowanych przez MRiPS; - pozyskiwanie środków finansowych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego; - współpraca z ośrodkiem adopcyjnym; - współpraca z innymi powiatami; - praca z rodziną biologiczną podejmowana ze współpracą z innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny; - podnoszenie kwalifikacji kadry	- zbyt mało zgłoszeń kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - problemy wychowawcze w pieczy zastępczej; - występowanie patologii zachowań dzieci i zagrożenie demoralizacją; - wypalenie zawodowe rodzin zastępczych; - ograniczone środki finansowe na realizację zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; - brak współpracy ze strony rodziców biologicznych w celu powrotu dziecka do rodziny; - przeciągające się postępowania sądowe dotyczące małoletnich dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej; - wypalenie zawodowe pracowników; - powrót osób opuszczających pieczę zastępczą do patologicznego środowiska rodzinnego, brak odpowiednich wzorców w rodzinie i ze strony środowiska.

6. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim na lata 2023-2025 jest wspieranie rozwoju pieczy zastępczej ze szczególnym nastawieniem na tworzenie rodzinnych form. Dziecku, któremu rodzina biologiczna nie jest w stanie zapewnić opieki i wychowania, należy zapewnić opiekę zastępczą. Rodzina zastępcza

jest szansą na wzrastanie dziecka w warunkach zbliżonych do naturalnych, dlatego też istotne jest rozwijanie rodzinnych form opieki zastępczej oraz kompleksowa praca z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wspieranie funkcjonujących rodzin przyczyni się do wzmocnienia obecnego systemu opieki. Zakres udzielanego wsparcia dotyczy m.in.: problemów wychowawczych z dziećmi oraz trudności związanych z kontaktami z rodzicami biologicznymi. Ważną rolę w tym odgrywają opiekunowie zastępczy, którzy wkładają wiele pracy w przewyżnianie trudnych sytuacji wynikających z licznych, negatywnych doświadczeń dzieci przyjętych do rodziny zastępczej tj. choroby, sieroctwa, przemocy, zagrożenia życia, alkoholizmu itp. Wyrównywanie braków i niedoskonałości rozwoju biologicznego, psychicznego, społecznego i kulturalnego dziecka jest przypisane opiekunom zastępczym. Aby mogli oni prawidłowo wypełniać powierzone funkcje powinni być wspierani przez instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny.

CEL 1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej		
Cele szczegółowe	Sposób realizacji działania	Wskaźnik monitorujący
Promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej	- plakaty, ulotki informacyjne, - informacje na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych PCPR, - propagowanie rodzicielstwa zastępczego podczas imprez, targów i spotkań organizowanych przez Starostwo Powiatowe w Siedlcach	- liczba rozpropagowanych materiałów promocyjnych
Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	- kierowanie na szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze, - indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi pełnieniem funkcji rodziny zastępczej, - prowadzenie procesu diagnostyczno-konsultacyjnego kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	- liczba pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, - liczba kandydatów, którzy ukończyli szkolenia, - liczba przeprowadzonych rozmów i spotkań z kandydatami, - liczba przeprowadzonych procedur kwalifikacyjnych, - liczba nowych rodzin zastępczych

CEL 2. Wsparcie dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą		
Cele szczegółowe	Sposób realizacji działania	Wskaźnik monitorujący
Wspieranie osób tworzących rodzinną pieczę zastępczą oraz dzieci w niej przebywających	- wspieranie rodzin zastępczych przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, - prowadzenie zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka- opracowanie diagnozy umieszczonego w rodzinie dziecka oraz planu pomocy dziecku, - zapewnienie pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej i socjalnej, - udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego rodzinom zastępczym, - rozwój pracy zespołowej na rzecz dziecka i rodziny, - wytaczanie na rzecz dziecka powództwa o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych oraz dochodzenie świadczeń alimentacyjnych w drodze egzekucji, - pozyskiwanie wolontariuszy do pomocy rodzinie zastępczej w opiece nad dzieckiem, - zapewnienie wsparcia w postaci rodzin pomocowych	- liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, - liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, - liczba posiedzeń zespołu do spraw oceny sytuacji dziecka, - liczba udzielonych porad oraz liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, pedagogicznym, prawnym, socjalnym, - liczba rodzin objętych wsparciem finansowym i rzeczowym oraz wysokość wypłaconych świadczeń, - liczba złożonych pozwów o alimenty oraz liczba prowadzonych postępowań egzekucyjnych, - liczba pozyskanych wolontariuszy, - liczba rodzin pomocowych
Podnoszenie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych oraz osób pracujących na rzecz rodziny zastępczej	- organizowanie, bądź kierowanie na szkolenia podnoszące kwalifikacje rodzin zastępczych, - doskonalenie kadry PCPR poprzez udział w szkoleniach i konferencjach	- liczba rodzin zastępczych biorących udział w szkoleniach, - liczba zorganizowanych szkoleń, - liczba szkoleń, w której uczestniczyły osoby pracujące na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej
Nawiązywanie przez rodziny zastępcze oraz umieszczone w nich dzieci wzajemnego kontaktu	- organizowanie grup wsparcia dla rodziców zastępczych, - włączanie dzieci i rodzin zastępczych do udziału w imprezach i spotkaniach okolicznościowych,	- liczba zorganizowanych grup wsparcia oraz liczba rodzin w nich uczestniczących, - liczba dzieci i rodzin biorących udział w imprezach i spotkaniach okolicznościowych,

Regulacja sytuacji prawnej dzieci w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających	- występowanie do sądu z wnioskiem o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka, - zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną	- liczba dzieci, na rzecz których został skierowany wniosek do sądu o uregulowanie sytuacji prawnej, - liczba dzieci zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego
--	---	--

CEL 3. Doskonalenie usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej

Cele szczegółowe	Sposób realizacji działania	Wskaźnik monitorujący
Zabezpieczenie bieżących potrzeb dzieci przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz zapewnienie jak najlepszej opieki specjalistów pracujących na rzecz dziecka i rodziny	- utrzymanie standardów usług zgodnie z obowiązującymi przepisami, - udzielenie specjalistycznego wsparcia dzieciom i młodzieży umieszczonej w instytucjonalnej pieczy zastępczej, - podejmowanie wspólnych działań na rzecz dziecka i rodziny- organizowanie posiedzeń zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, - szkolenia kadry placówek opiekuńczo- wychowawczych, - współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny, - współpraca z ośrodkami pomocy społecznej (w szczególności z asystentami rodziny)	- liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, - liczba dzieci, którym zostało udzielone specjalistyczne wsparcie, - liczba szkoleń pracowników, - liczba posiedzeń zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, - liczba rodzin biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny,

CEL 4. Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Cele szczegółowe	Sposób realizacji działania	Wskaźnik monitorujący
Udzielanie pomocy wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą. Ukierunkowanie i usystematyzowanie podejmowanych działań związanych z przygotowaniem ich do samodzielnego, dorosłego życia	- pomoc w opracowywaniu indywidualnych programów usamodzielnienia, monitorowanie ich realizacji i aktualizacji, - przyznawanie pomocy finansowej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, - udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i w poszukiwaniu pracy, - wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i	- liczba opracowanych indywidualnych programów usamodzielnienia, - liczba wychowanków korzystających ze świadczeń finansowych, liczba i wysokość przyznanych świadczeń, - liczba wychowanków, którym udzielono pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i w poszukiwaniu pracy oraz wsparcia prawnego,

	uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych, - udzielania wsparcia prawnego, psychologicznego i pedagogicznego	psychologicznego i pedagogicznego, - liczba udzielonych porad, informacji, rozmów z wychowankami w zakresie realizacji zadań wynikających z indywidualnego programu usamodzielnienia,
CEL 5. Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej lub wdrażanie procesu przysposobienia		
Cele szczegółowe	Sposób realizacji działania	Wskaźnik monitorujący
Podejmowanie działań mających na celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej	- współpraca z rodziną biologiczną dziecka, - podtrzymywanie więzi między dzieckiem a rodziną biologiczną, - współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny oraz wypracowanie wspólnego systemu pracy z rodziną biologiczną dziecka, - wsparcie specjalistyczne dla rodziców biologicznych	- liczba dzieci, które utrzymują kontakt z rodziną biologiczną, - liczba dzieci, które wróciły do rodziny biologicznej, - liczba porad specjalistycznych dla rodziców
Umieszczanie dziecka w rodzinie przyspasabiającej	- zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodków adopcyjnych	- liczba dzieci zgłoszonych do ośrodków adopcyjnych, - liczba dzieci przysposobionych

7. REALIZACJA PROGRAMU

7.1. ZAMIERZONE EFEKTY

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim na lata 2023-2025 zakłada osiągnięcie następujących efektów:

1. Zwiększenie liczby osób zainteresowanych rodzicielstwem zastępczym i chęcią pełnienia tej funkcji.
2. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
3. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych.
4. Wzmocnienie istniejących rodzin zastępczych poprzez podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy.

5. Pomoc wychowankom w przygotowaniu do procesu usamodzielnienia.
6. Podniesienie wiedzy i umiejętności kadry współpracującej w obszarze pomocy rodzinie i dziecku.

7.2. ADRESACI PROGRAMU

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim na lata 2023-2025 skierowany jest bezpośrednio do osób i rodzin, w szczególności:

- dzieci i młodzieży przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- osób pełniących funkcję rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka;
- usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej;
- kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka;
- osób pracujących zawodowo w obszarze pieczy zastępczej,
- przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

7.3. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami Powiatowego Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim na lata 2023- 2025 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach, które Zarządzeniem nr 26/2011 Starosty Siedleckiego z dnia 21 listopada 2011 roku wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz funkcjonujące na terenie Powiatu Siedleckiego placówki opiekuńczo- wychowawcze tj. Dom na Zielonym Wzgórzu w Kisielanach- Żmichach i Dom nad Liwcem w Kisielanach- Żmichach.

Zadania powyższego programu realizatorzy wypełniać będą przy współpracy z:

- Starostwem Powiatowym w Siedlcach;
- Ośrodkami Pomocy Społecznej;
- rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinny dom dziecka;
- pełnoletnimi wychowankami pieczy zastępczej;
- ośrodkami adopcyjnymi;
- Policją;

- poradniami psychologiczno- pedagogicznymi;
- Wydziałami Rodzinnymi i Nieletnich Sądów Rejonowych;
- Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej;
- placówkami oświatowymi;
- służbą zdrowia;
- organizacjami pozarządowymi;
- Kościołami i związkami wyznaniowymi;
- Wydziałem Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego;
- Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej;
- instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

7.4. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim na lata 2023-2025 finansowany będzie ze środków pochodzących z:

- budżetu Powiatu Siedleckiego;
- budżetów gmin z terenu Powiatu Siedleckiego;
- budżetów innych powiatów (w ramach zawartych porozumień);
- ze środków otrzymanych z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych i finansowanie realizacji zadań zleconych;
- środków unijnych;
- ze środków pozyskanych z innych źródeł.

7.5. MONITORING I EWALUACJA

Koordynatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim na lata 2023- 2025 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach.

Program będzie poddawany systematycznej ocenie pod kątem wdrażania poszczególnych celów i działań w oparciu o wyznaczone wskaźniki. Ewaluacja i monitoring będą przeprowadzane corocznie w formie informacji z realizacji programu, która stanowić będzie integralną część rocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy

Rodzinie w Siedlcach, Domu na Zielonym Wzgórzu w Kisielanach- Żmichach oraz Domu nad Liwcem w Kisielanach- Żmichach.

Program ma charakter otwarty i może podlegać modyfikacjom w zależności od pojawiających się potrzeb oraz wymogów prawnych.

8. PODSUMOWANIE

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim na lata 2023-2025 wyznacza kierunki działań, które zmierzają do wzmocnienia systemu pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej oraz funkcjonujące na terenie Powiatu Siedleckiego placówki opiekuńczo-wychowawcze od 2012 roku realizują zaplanowane w kolejnych Programach działania, roztaczając opiekę nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, we współpracy z placówkami edukacyjnymi, służbą zdrowia, sądem rodzinnym, ośrodkami pomocy społecznej i innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Program ma za zadanie ukierunkować i usystematyzować działania podejmowane na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych, ma posłużyć do rozbudowania i wspierania istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym ukierunkowaniem na pieczę rodzinną.

Nadrzędnym celem działań ukazanych w Programie jest zapewnienie dzieciom tymczasowej opieki i wychowania w pieczy zastępczej. Realizacja programu jest działaniem długookresowym, wymagającym zaangażowania i dużej odpowiedzialności ze strony wielu instytucji. Stąd tak wielką wagę przywiązano zarówno do działań promujących ideę rodzicielstwa zastępczego, do wsparcia już funkcjonujących rodzin zastępczych oraz do wzmocnienia kompetencji wychowawczych zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych jako profilaktyki wypalenia rodziców zastępczych. Zakłada się ponadto poprawę sytuacji usamodzielnianych wychowanków, będących adresatami wielopłaszczyznowych działań pomocowych, wspierających i naprawczych, których oczekiwanym efektem powinno być nabywanie przez młodych ludzi umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów i radzenia sobie w trudnych życiowo sytuacjach, poprawnego wypełniania ról w dorosłym życiu (w tym rodzicielskich) oraz ich usamodzielnienie ekonomiczne.

Aby sprostać tym zadaniom niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających

na poprawę sytuacji dziecka i rodziny. Ponadto efektywność programu zależy będzie od zaangażowania rodziny, której udzielana jest pomoc oraz od wydolności systemu pomocy społecznej.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU

Marek Gorzala

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej. W myśl art. 12 pkt 11 ww. ustawy, do wyłącznej właściwości rady powiatu należy podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady powiatu. Na podstawie art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Przyjęty Uchwałą Nr XIV/92/2020 Rady Powiatu w Siedlcach w dniu 22 maja 2020 roku Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Siedleckim obejmuje lata 2020 – 2022. Koniecznym jest zatem przyjęcie programu na lata kolejne, który zapewni ciągłość w systematycznym wspieraniu i rozwoju pieczy zastępczej.

Mając powyższe na uwadze podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU**

Marek Gorzala